

Mickels i Långhult - sagor

I Gustav Adolfs-akademins samlingar, del I, återfinns en sagosamling från Småland egenhändigt nedtecknad av sagesmannen Mickel i Långhult. Mickel levde i början på 1800-talet, men många av sagorna visar en språklig dräkt, som sträcker sig ner i 1700-talet. Mickel har numrerat sagorna. Hans numrering avviker helt från det gängse sättet att dela in sagor. Den folkloristiska vetenskapen brukar dela in sagosamlingar i sagor och sägner, novellartade sagor, djursagor och skämtsagor medan däremot Mickels sagosamling verkar vara uppställd efter ett 24-delat år. Det finns även andra sagosamlingar, som är uppställda efter det 24-delade året Cederströms sagor, Grimms sagor i originalfattning och August Bondessons halländska sagor.

Uppställning av Mickels sagosamling i nummerordning jämfört med kalenderordning

Runor, Datum	Sagans namn	Sagans namn
Fä 24 juni ♀	12. Den sjunkna herrgården	36. De två konungabarnen och skeppet
Ur 10 juli ♀	13. Brudgölen	37. Lilla Britta
Thurs 25 juli ♂	14. Den lata bonddottern	38. Raskargod
As 10 aug ♂	15. Satan och Gyert, som var värre än han	39. Käringens dumme son
Red 24 aug ♀	16. Mjölaren och kvarnen, som brann upp var julnatt	40. Fragment
Cen 8 sept ♀	17. Den talande fågeln, Det spelande trädet och det levande vattnet	41. Bussenkis trolldödaren
Gåva 23 sept ♂	18. Bonden, suggan och geten	42. Den uppfyllda spådomen
Vån 7 okt ♂	19. En kommitté	43. Sankte Per och den....
Hagel 23 okt ♀	20. Mjölaren och Odens jakt	44. Sankte Per och smeden
Nöd 6 nov ♀	21. Funteliten och hans moder	
Is 23 nov ♀	22. Två moderlösa barn	
År 6 dec ♀	23. Häxan Sissa och hennes dotter	
Idegran 21 dec ♀	24. Ett jaktäventyr	
Perchta 6 jan ♀	25. En fattig torpare	
Jul 21 jan ♂	26. Personliga personalier	
Sigel 3 febr ♂	27. Blåsmässe-episteln	3. Den ordkloka prinsessan
Tyr 19 febr ♂	28. En målarräkning	4. Gummans goda råd
Bjarkan 7 mars ♂	29. Tvärviggen	5. Den förtrollade grodan
Ech 21 mars ♀	30. Sankte Per, Vår Herre och flickorna	6. Penningpungen, fiolen och bössan
Man 7 april ♀	31. Vår herre och Sankte Per vandra på jorden	7. Tuppen, duken och klubban
Lag 20 april ♂	32. Jätten, som byggde	8. Satans undantag

		Rydaholms kyrka	
Ing	5 maj ≈	33. Fem hustrur, som hade möte med Satan i skogen	9. Kuggaberg och trollens julafton
Odal	20 maj ✕	34. Den snåla bondhustruns begravning	10. Tjuvens tre mästerprov
Dag	5 juni ✕	35. Den fattige torparen	11. Den betalande hatten

Kort kommentar till varje saga

10 febr, Sigil, nr 3: Den ordkloka prinsessan.

Detta är en skämtsaga, som erinrar om frierierna i Fastan. Man bör jämföra med runstavens *hjärta*, den 10 febr, i England motsvarande alla Hjärtans Dag. Alla hjärtans dag 14 februari är helgondag för Valentinus, som var skyddspatron för nyförlovade. Stjärnbilden är Skorpionens *hjärta*, Antares.

24 febr, Tyr, nr 4: Gummans goda råd.

Referat: Det var en gång en gumma som hade en enda son, men han var olydig och vanartig. Slutligen kom hon på idén, att han skulle bli handelsman. Kärringen lagade till honom fem riksdaler, som han skulle ha för att börja handla.

Gumman förmanade honom sex lärdomar:

1. Sök aldrig stora sällskap,
2. Bruka inte starka drycker,
3. Lossa inte för ofta på pengapungen,
4. Hedra gammalt folk och låt dem gå före,
5. Tag inget upp, som Du inte lagt ner,
6. Man skall inte berätta allt man sett, hört och vet.

Därmed börjar gossen sin resa. När han vandrat ett stycke på vägen, blev han hungrig. Han gick in på ett ställe och bad att få lite mat. Vårdinnan svarade: "Mat har jag inte , men Du kan få en sup eller två". -"Låt mig då få en sup".

När han fått en sup, ville han ha två och när han fått två, ville han ha tre. Han blev lustig och satte sig och spelade kort. Efter att ha spelat några tolvor och andra kast blev han fast.

Gossen måste öppna sin pengapung och det tröt, så att han inte kunde ge ut hälften av det han var skyldig. Då blev det strax ett annat läte och gossen måste rymma. Det fanns inga andra råd än att gå hem.

Modern frågade: "Hur har din resa gått mitt barn?"

- "Jo", svarade sonen, "det har gått illa."

- "Har Du inte gjort, som jag lärde dig? -

"Jo, min mor, det har jag gjort."

- "Nå", sade kärringen, "vad var det första jag bad Dig" -

"Jo, att jag inte skulle bruka starka drycker. Jag har inte smakat vatten inom mina tänder, sedan jag gick härifrån. Jag vet inte starkare drycker än vatten. Det drar mjöl-kvarnar, järnverk och gungande skepp".

- "Det var inte det jag menade", sade kärringen. "Nå, vad var det andra jag bad Dig, Din lymmel?"

- "Jo, att jag inte skulle uppsöka stora sällskap. Jag har inte varit i någon kyrka eller på någon galgbacke, sedan jag for härifrån. Jag vet inte större sällskap än där".

- "Det var inte så jag mente", sa kärringen, " nå vad var det tredje".

- "Jo, att jag inte skulle lossa för ofta på min pengapung. Jag har inte lossat på den mer än en gång, sedan jag for bort och då räckte det inte till en tredjedel av det jag var skyldig".

- "Det var inte så jag mente", sade kärringen, "Nå, vad var det fjärde jag bad dig".

- "Jo, det var, att jag skulle hedra gammalt folk och låta dem gå före".

Gumman tänkte då, att det kanhända ändå kunde ta sig.

- "Nu skall jag följa dig över sjön till nästa gård och ställa dig i snickarlära".

De marscherade iväg till sjölandet. Sjön var frusen och hal.

Kärringen sade: "Du som är ung och lätt, gå före och fresta var isen är starkast".

- "Men mor har en gång sagt, att jag skall hedra gammalt folk och låta dem gå före".

Då begynte gumman traska ut på den hala och klara isen. I det samma kom en stark vind.

Gumman slog omkull på isen och föll i. Hon började ropa och skrika till sonen, att han skulle hjälpa henne upp.

Gossen svarade: - "Nej min mor. Det femte Ni förmanade mig, var att jag inte skulle ta upp något, som jag inte själv lagt ner. Lyd nu mitt råd befall Er i Guds våld och kryp till botten.

Det är det säkraste råd jag kan ge Er här i världen till slut".

Då säger kärringen: "Å Din Satans skälm, vill Du inte hjälpa mig i denna min stora nöd, kan Du väl hastigt gå till gården och be dem hjälpa mig i min nöd".

- "Nej", sade gossen, "det sjätte och sista Ni förmanade mig var, att inte säga allt jag hört, sagt eller vet. Jag skall aldrig nämna för någon människa, att Ni ligger där".

Gossen går sin väg och gumman drunknar.

Detta är i grunden samma saga som nr 21 "Funteliten och hans moder". En gumma går ner sig i isen. Sagan erinrar om *islossningen*, som tidfästes till den 24 febr. Det heter "Mats kastar heta sten". Isen går upp.

Stjärnbilden är här Vintergatan, som går upp på Norra Stjärnhimlen mellan Skorpionen och Skytten. Sagan kastar ljus över, varför Mjölkvägen heter Vintergatan. På Södra stjärnhimlen är Vintergatan frusen till *is*. När Vintergatan går upp på Norra Stjärnhimlen, ligger Örnén och Svanen i Vintergatan. Därför kallas Vintergatan hos vissa folk *Fågelvägen*. När Vintergatan går ner på Södra stjärnhimlen mellan Oxen och Tvillingarna, är den en *kvarnväg*.

12 mars, Bjarkan, nr 5: Den förtrollade grodan.

Detta är sagan om *råttan* eller *grodan*, som stod brud (Aarne 402). Jämför sagan "Askepåten och den lilla råttan".

Liksom "Den ordkloka prinsessan" erinrar den "Förtrollade grodan" om frierierna i Fastan.

Stjärnbilden är densamma i båda sagorna, Skorpionens *hjärta*.

I "Askepåten och den lilla råttan" hänförs *råttan* till stjärnbilden Musen. Stjärnbilden Musen uppgår i Stenbocken.¹ Gamla almanackor hade den 17 mars på Gertrudsdagen, *en mus*. Dagen kallades Gertrud med musen². Helgonet Gertrud avbildades omgiven av *råttor och möss*.

21 mars, Ech, nr 6: Pengapungen, fiolen och bössan.

Detta är sagan om prästen, som fick dansa i törnbusken. En gosse har av en gammal gumma fått en magisk *pengapung*, som aldrig tryter, en magisk *fiol* och en magisk *bössa*. Alla som hör fiolens spel, måste dansa till döds. Alla, som hör bössans skott, faller döda ner.

En morgon går gossen ut och riktar bössan mot en orre, som sitter i ett träd. Fågeln faller död ner i en *törnbuske*. En fattig präst kommer händelsevis ridande förbi och ber att få fågeln.

Gossen hänvisar prästen till att själv ta upp fågeln ur busken.

Då prästen står i törnbusken, börjar gossen spela på fiolen. Prästen måste dansa och blir sargad och blodig. Det blir mässfall. Gossen döms till döden. När han skall hängas, ber han

¹ Boll 258

² Lithberg Computus, s 273.

om en sista ynnest, vilket beviljas. Han spelar på sin *fiol* och hela menigheten måste dansa till döds.

Sagan har givit nerslag i den katolska legenden om Benedictus från Nursia, som helt naken vältrade sig på *nässlor och törnen*. Benedictus från Nursia har sin heliga dag den 21 mars, Bengtsdagen.

Den magiska *violin* är stjärnbilden Lyran, som uppgår i Skytten/Stenbocken. *Bössan* skall jämföras med Pilens stjärnbild, som uppgår i Stenbocken.

7 april, Man, nr 7: Tuppen, duken och klubban.

Sagan börjar med en ramberättelse om en liten gosse, som får en magisk *tupp*, en *duk* och en *klubba*. Var gång gossen säger: "Min klubba upp till dans", hoppar klubban upp och börjar slå. Om gossen säger "Min klubba, stilla stå", går klubban vips bort i sin vrå.

Sagan utvecklar sig till en Herakles-historia (på svenska Knös).

Under namnet Knös kommer gossen till en kungsgård. Knös hjälper kungen att döda tjugo vildsvin och en enhörning. Men kungen fruktar för Knös klubba och styrka och vill bli av med honom. Han skickar Knös till de södra länderna, där det bor människoätare. Knös skulle hämta de 100 000 pund sterling, som kungen hade att fordra där.

Knös kommer efter några veckor till en stor ö. Där bor de värsta rövare, som finns i hela världen. På ön möter Knös grova lejon, vilka han genast slår ihjäl med sin klubba. Sen träffar han på tolv stycken stora grova människor, vilka klubban också slår ihjäl. Därefter skickar Knös hem ett fartyg lastat med skatter till prinsessan Emma.

Knös kommer slutligen fram till det folk, som var värre än djävlar i helvetet. Han fordrar de 100 000 pund sterling, men den ohygglige kungen på ön nekar och sade sig inte vara kungen i Sverige något skyldig. Knös kommenderar upp sin klubba till dans.

När kungen fått några bommar, säger han: "Käre Knös, stilla Din klubba. Du skall få allt, vad jag är skyldig och ränta med. Jag skall betala din resa. Du skall få min dotter och bli min måg, för jag ser, att Du är ogift".

Knös uppehöll sig på ön i ett års tid och tyckte ganska väl om tillbudet, men han förstod, att det var ett vilt folk och att de var övade i avguderier och trolldom.

När Knös skulle resa hem, utrustade öns kung honom med en stor flotta på tjugo stycken skepp.

Kungen från ön och prinsessan följde med. Resan gick lyckligt, men då de kommit en mil från den svenska huvudstaden, sade Knös: "Min klubba upp till dans".

Klubban slog först ihjäl den ogudaktige kungen, sedan den vederstyggliga prinsessan och sist dem i besättningen, som var av det folkslaget. Därpå förde Knös med sin lilla besättning i land skeppen, som hade dyrbar last. Den svenske kungen, som var rädd för klubban, gav samtycke till äktenskapet och Knös gifte sig strax med lilla Emma.

Den första folkstriden: Den första folkstriden handlar om hur Tyfon angrep gudavärlden. Ägipan räddade gudarna genom att förvandla dessa till djur. Som tack sattes Ägipan på stjärnhimlen som Stenbocken. Ägipan var Pans son och stridstrumpetens uppfinnare.

Sagan om tuppen, duken och klubban påminner om Voluspas berättelse om den första folkstriden. Vlspa 23 handlar om asarnas strid med vanerna. Vanerna var jättar kunniga i trolldom. Spörsmålet i Vlspa 23 är vem, som skall betala skatt.

Vanerna var kunniga i stridskonst och marscherade på slagfältet. Detta erinrar om versen Vlspa 21, där Freja av vanernas släkt, bränns och spetsas på spjut men återuppstår. Såsom häxa och kunnig i sejd och trolldom, var hon omöjlig att avliva. I sagan om Knös slår Knös ihjäl den vederstyggliga prinsessan.

Den vederstyggliga prinsessan kan jämföras med Freja, som var *häxa* och alltid till fögnad för onda kvinnor. Freja gick inte att avliva. Hon utvecklades till den "odödliga Freja" och blev högsta gudinnan i Norden.

Av Vlspa 24 framgår, att vanerna var väl förfarna i stridskonst. Detta lyser fram i häxerierna, ty häxor voro allt sedan senantiken militärt indelade. Sagan bör jämföras med striden mellan asar och vaner.

25 april, Lag, nr 8: Satans undantag.

Kristus och Sankte Per är ute och vandrar. De kommer till en stor skog, där de möter Satan. Både Satan och Kristus har varsin karta över hela världen. Kristus och Satan börjar träta. Satan håller tummen för Satans undantag, där det bor tjuvar, skälmar, drinkare, hore-pack, mördare och banditer.

Stjärnbilden är här Vattumannen, som var Kekrops, Atens förste kung. Kekrops reformerade det sedeslösa och upplösta gamla samhället. Han införde regler för äktenskap, regler för hur vinet skulle användas i gudstjänsten, begravnings seder och folkräkning. Kekropisk hade hos grekerna en betydelse av gammalt, ädelt och förnämt.

Mickel låter här Kristus gå in som en sentida Kekrops, som riktar sig mot det, som representeras av Satan.

I sagosamlingarna återfinns "Den otrogna bondhustrun" under denna runa³.

7 maj, Ing, nr 9: Kuggaberg och trollens julafton.

Referat: Två gossar kom om julafton förbi ett berg i Långhult. Berget stod på förgyllda stolpar överdraget med skinande silke och med tända ljus såsom stjärnorna. Troll och pysslingar hoppade och dansade. De ropade: "Nu äro vi frälsta, nu hava vi fått nåd." Men gossarna svarade: "Det är lögn. Ni har inte fått nåd och aldrig får Ni. Ni blir aldrig frälsta i tid och evighet."

Då blev det ett stort mörker och gråt. När gossarna kom hem, sade deras fader, att de genast skulle fara tillbaka och lova trollen frid och förlossning. Gossarna redo åter och ropade till trollen: "Ni har allihop fått nåd och glädje". Strax tändes alla ljus. Ljuvlig musik hördes. En dräng kom ut och skänkte gossarna en högtidsdräkt till julafton och en hop penningar. Drängen bad dem stiga in och se på deras julbord.

Jämförelser: Detta är sägnen (Aarne 756) "Den hårda domen" och "De gröna kvistarna och staven".⁴ Jmfr Bengt af Klintberg nr 50 "Näcken längtar efter salighet" och nr 51 "Ridspöet, som fick gröna löv".

"Näcken längtar efter salighet" är samma sägen som ovan, fast handlar om näcken i stället för om troll.

"Ridspöet, som fick gröna löv" handlar om ryttaren, som säger till Näcken "Du kan aldrig bli salig. Hellre grönskar mitt ridspö än att Du blir salig."

När ryttaren rider i väg får ridspöet gröna löv. Ryttaren vänder åter till näcken, som sitter och gråter. "Varför gråter Du?" "Det var en hård dom Du gav mig" Ryttaren svarar: "Nu kan Du bli salig, för mitt *ridspö har fått gröna löv*".

Guldåldern och domen: Guldålderns människor hade utvecklat en sådan förfärande brottslighet, så att gudarna lämnade världen. Innan de lämnade världen, utslungade de en *dom*. Aratos och Hesiodos berättar om hur jungfrun Astraia, som den sista av gudinnorna, riktade sina *straffdomar* mot syndarna, innan hon drog till himlen.

³ Den otrogna bondhustrun dateras till den första maj, Svenska sagor och sägner III, sagor från Småland s 8.

⁴ Bengt av Klintberg: Svenska folksägner

Människorna voro fördömda. De skulle få kvarstanna i världen men bara i skogar, berg och sjöar såsom genier. *Genierna är tomtar, näckar, bergtroll och skogsrå* och de är fördömda. Bergen och sjöarna fylls hela tiden på med nya människor, som blivit sjötagna eller bergtagna. Frågan är om geniernas salighet, dvs möjligheten att komma till himlen.

Kristi Himmelfärdsdag: Denna sägen handlar om geniernas bön, om deras möjlighet att komma till himlen. Astrologiskt var det gossen Ganymedes, som upptogs till Zeus för att *tjäna som munsänk* i Olympen. Hos Snorre motsvaras det av, hur bonden Hreidhmar lyckades avvärja Tors vrede med *bön*. Som förlikning upptog Tor Hreidhmars båda barn Tjalve och Rökva till himlen. Sagan förkristligades i det att Jesus upptogs till Gud på Kristi Himmelfärds Dag, förr i tiden Helgetorsdag.

Julklapparna: Trollen, som kommer ut och ger gossarna *julklappar*, erinrar om *guldåldern*. Under guldåldern fanns det inte någon äganderätt utan man gav varandra gåvor. Man brukade ge tomten och nissen kläder, gröt och gåvor till jul. På samma sätt tänktes de julklappar, som människorna fick vara givna av tomten eller som i sagan "Förlossningshjälpen" av den underjordiske mannen.

Sätta bönor: I sägnen med *spöet, som grönskar*, har folk dragit parallellen, att man om Bönsöndagen skulle sätta bönor.

Musiken som tystnar: Musiken som tystnar lever i sägnerna. Det bör jämföras med Vlspa 27, där det heter, att Heimdalls *hörkraft (horn)* är gömd under Yggdrasil.

Det tredelade året: Sägner ligger 120 dagar från jul dvs förste maj. Det erinrar om det gamla tredelade året, vilket utvisas på runstavarna, där *tingsmärket* förekommer 13 jan, 12 maj och 14 sept.

Förste maj kallade i England Yule Day. I Sverige skulle man denna dag äta de sista resterna av *julkakan*, som man sparat i fyra månader.

25 maj, Odal, nr 10: Tjuvens tre mästarprov.

Referat: En fattig torpare hade tre söner. Han satte sönerna i lära och lät skicka ut dem i världen. Den förste lärde sig till skomakare, den andre till skrädare och den tredje till tjuv. När de var färdigutbildade efter sex år, kom de hem och ville ha sina mästarbrev påskrivna av greven. Greven vägrade *skriva på tjuvens mästarbrev*. Han ville, att tjuven först skulle visa sina färdigheter i tre prov. Det första provet var att stjäla bort grevens tolv hästar på natten, det andra att stjäla bort grevinnas särk och vigselring och det tredje att stjäla dit prästen i en säck jämte hans pengar.

Därefter följer sägnen om "De dödas julotta". När prästen ser, att det är de *gamla förfäderna*, som har sin gudstjänst, rusar han hem och hämtar alla sina pengar⁵. Tjuven har en stor påse, som han stoppar ner den gamla prästen i. När tjuven kommer in till greven med prästen, *skriver greven på tjuvens mästarbrev*.

Stjärnbild: Stjärnbilden är återigen Vattumannen.

Förste maj var *tjänarnas* dag, vilket kan förklaras av att Ganymedes är den ende tjänaren på stjärnhimlen. Förste maj som tjänarnas dag lever vidare i arbetarnas första maj-firande.

Vattumannen var även Kekrops, Atens förste kung, som införde *folkräkningen*.

---

⁵ Apg 2 kap.

Den förste maj samlades skråna och mönstrades. *Skrå* betyder det *skinn*, där medlemmarna i skrået var uppskrivna. Sagans huvudmotiv är grevens påskrift på *mästarbrevet*. Sagan är så gammal, att det fanns ett skrå för tjuvar.

Folklore: Sagan vänder sig nu mot sägnen "De dödas julotta". Det är en julsägen men ofta daterad till midsommar⁶. Tanken är att de döda, som numera finns i Vintergatan, vid denna tid samlas till sina gamla kyrkor för att hålla gudstjänst.

10 juni, Dag, nr 11: Den betalande hatten och knallen, som dränkte tre skälmar.

Referat: En fattig torpare är på väg in till staden för att sälja sin enda ko. På vägen möter han tre studenter, som beslutar sig för att spela torparen ett spratt.

Den förste säger: "Vad skall Du ha för geten, bonde?" Bonden svarar: "Get? Det är en ko".

"Akta dig för att komma in i staden och påstå, att detta är en ko, för då blir Du tagen".

Efter en stund kommer den andre studenten fram. Han spørjer: "Vad skall Du ha för geten, bonde?"

Efter ett tag kommer den tredje studenten fram och frågar samma sak. Torparen blir till slut villrådig och säljer sin enda ko för tre riksdaler.

Innan man skall dricka köpeskål, köper torparen en hatt. Därefter går han till tre olika värdshus och betalar tio riksdaler i förskott för mat och dryck.

Han hämtar studenterna och går in på det första värdshuset. De äter och dricker för tio riksdaler. När det skall betalas, slår bonden till sin hatt och säger: "Här var det klart och betalt." Värdinnan i köket svarar: "Det var klart och betalt".

På nästa värdshus äter och dricker torparen och studenterna för tio riksdaler. När det skall betalas, slår torparen till hatten och säger: "Här var det klart och betalt". Från köket kommer en röst: "Ja, det var klart".

Studenterna vill nu köpa hatten. Priset är 3 000 riksdaler. Sällskapet går in på ett tredje värdshus, äter och dricker. Sedan torparen slått till hatten, skiljs de åt under hjärtliga former. Torparen går långt bort och köper sig ett gårdshus för 3 000 riksdaler.

När studenterna sovit ruset av sig, går de redan på morgonen in på ett värdshus och äter och dricker. När de ätit och druckit för fyra riksdaler, slår den ene studenten till hatten med en smäll och ropar: "Nu var det betalt." "Nej, det är det inte alls", svarar värdshusvärden.

Därefter går studenterna till nästa ställe, äter och dricker, men inte heller här förmår hatten att betala. Studenterna förstår nu, att de är bedragna.

De ger sig ut för att leta efter torparen, som bor 30 mil därifrån.

När de sökt i sju års tid, hittar de honom.

Torparen narrar dem till att tro, att de kan lära sig latin och tyska genom att sätta en tunna över huvudet. Det kostar 3 000 riksdaler, vilket studenterna villigt går in på.

Torparen sätter tunnor över huvudet på dem och ber dem räcka ut tungan genom sprundet.

Han skär av tungorna, varefter studenterna i tur och ordning börjar ballra obegripligt. Sen får de sitta under tunnorna, tills de dör.

Nu vet inte torparen, på vilket sätt han skall bli av med dem. Julhögtiden stundar och torparen hovar ner dem i sin källare så länge. På julkvällen kommer en knalle, som brukar ha sitt kvarter hos torparen.

Knallen tar den ene studenten på ryggen och går till älven. När han kommer till porten ropar han: "Lås upp!" "Vem är det?" frågar vaktmästaren. "Det är Satan, som bär rådmän och det skall han göra hela natten". Vaktmästaren öppnar porten i största hast. Knallen kastar

---

⁶ Sederström 4.

studenten i älven, så att vattnet yr omkring. Likaledes går det med den andre studenten och den tredje.

Sedan går knallen till borgmästaren och landshövdingen och säger: "Satan har hela natten burit rådmän och kastat dom i älven."

Vaktmästaren frågar: "Vem är det, som inte kan vara hemma själva julkvällen?" Knallen svarar: "Det är Satan, som bär rådmän och det skall han göra hela natten, Din lymmel."

Borgmästaren var där och såg på. Satan kastade i både borgmästare och häst i forsen, som rann som rödaste blod".

Där blir uti staden ett väldigt hallå, men knallen går åter till sin torpare.

Sen får knallen bli där hela helgen, så länge han vill.

Det stora gästabudet: Voluspa handlar i juni om *Odens gästabud* i Valhall och om *valkyrior*, som på hästryggen för fallna kämpar till Valhall.

Det eviga gillet i Valhall har givit nerslag i Evangelieboken, första och andra söndagen efter Trefaldighet, jämför i Evangelieboken, bibeltexten, "Det stora Gästabudet" och psalmen "Allt är redo fallna släkte".

Krogbesöken med den betalande hatten i sagan motsvaras av *Odens gästabud* i Voluspa.

Gudarnas språk: Detta styrks av att studenterna tror, att de få lära sig latin. Latin ansågs vara gudarnas språk, ty sagan är ofta sammanbunden med *himlens trappor*.⁷ Studenterna tror sig komma till *himlen* (är Valhall).

Bron till Hel och älven Slid i Voluspa:

I Voluspa 36 läser man om *bron* till Hel. Bron gick över älven Slid och var besatt med knivar och svärd. I stället för att komma till himlen, kastas studenterna och borgmästaren i dödens *älv* med dess *blodiga* vatten.

Hit till bron över älven Slid kom Hermod den raske, sedan Frigg bett honom fara till Hel för att få Balder ur Hel.⁸ Hermod samtalar med *brovakterskan* Modgunn om sitt ärende.

Modgunn frågar också Hermod: "Vem är Du?".

Händelsen med borgmästaren och studenterna, som kastas i älven, skall jämföras med predikotexten sjätte söndagen efter Trefaldighet. "Ve dem som stå bittida upp för att hasta till starka drycker, som icke aktar på Herrens gärningar. De skall föras bort i fångenskap. Dess ädlingar skola lida hunger och dess larmande skaror försmäktade av törst. Ja, därför spärrar Dödsriket upp sitt gap. Det öppnar sina käftar utan allt mått och stadens yppersta måste fara dit ner jämte dess larmande och sorlande skaror, en var som fröjdar sig därinne. Så bliva människorna nedböjda och männen ödmjukade."⁹

24 juni, Fä, nr 12: Den sjunkna herrgården.

Denna sägen är vanlig i Norden och är daterad till jul eller midsommar. Då Vintergatan tänktes komma ner till jorden vid jul och midsommar, förenade sig denna världen med underjorden.

10 juli, Ur, nr 13: Brudgölen.

Den nygifta bruden blir *sjötagen* av näcken. Detta är en parallell till bergtagningsägner. *Bergtagning* ägde framförallt rum på sommaren. Stjärnbilden är här "En *grotta* i Väster", där Morfeus och Hephaistos m.fl finns. Man bör särskilt peka på Okeanus, som uppgår i Väduren.

---

⁷ Aarne nr 1539.

⁸ Balders död och bålfärd är midsommar.

⁹ Jes. 5:8

25 juli, Thurs, nr 14: Den lata Bonddottern.

Detta är en saga om *kvinnokval*, vilket ligger under runan Thurs. Det är Orion, som jagar Plejaderna.

10 aug, As, nr 15: Satan och Gyert, som var värre än han.

Gyert försöker stifta gräl mellan två nygifta. Hon ger hustrun en *rakkniv* och mannen missförstår och tror, att hustrun tänker döda honom.

Rakkniven är ett namn på Plejaderna. I Indien Kritikka "Plejaderna" egentligen *rakkniv*, som givit namn åt månaden Kartikkam. Stjärnbilden ligger numera p.g.a. precessionen i oktober-november.

24 aug, Red, nr 16: Mjölnearen och *kvarnen*, som brann upp varje julnatt.

Detta är för Vintergatan, som var en *kvarnväg*. Vintergatan gick ner på Södra stjärnhimlen mellan Oxen och Tvillingarna. Runstavar har den förste september en *kvarnsten*.

8 sept, Cen, nr 17: Den talande fågeln, Det spelande trädet och Det levande vattnet (Aarne, nr 707).

Detta är en tvillingsaga. Barn har lagts i en låda, kastats i en ström. Barnen räddas av en mjölnare eller fiskare. Den förtalade modern får upprättelse.

Detta stämmer med tvillingsagan. Tvillingarna var Amphion och Zetos. Antiope gav livet åt två söner och utsatte dem på en öde plats. Gossarna blev funna av en herde, som uppfostrade dem och gav dem namn. Efter många år lyckades det Antiope att undslippa sin fångenskap och hon kunde förenas med sina söner.

23 sept, Gåva, nr 18: Bonden, suggan och geten.

En bonde gör upp med Satan. Bonden får frågor: "Vad är ett? vad är två? vad är tre?" osv. Om bonden kan svara på Satans frågor, får han behålla egendomen. En knalle, som är gäst hos bonden, svarar rätt. Satan blir förargad, slår sönder ladugårdstaket och tar med sig sina båda oxar.

Dessa oxar motsvarar Åsnornas stjärnbild, som stod i ett *stall*. Stjärnbilden är Krubban, egentligen Båset, Stallet, grek Fatnä, båset.

I folktron skulle alla hästar och kor in under tak vid Mikael, 29 sept.

7 okt, Vån, nr 19: En Kommitté.

Det är sagan om en man, som uppger sina tillgångar på heder och samvete. Det handlar om hur mycket skatt, han skulle betala. En skatt, som förr kallades nävgäld.

Detta skall jämföras med Lejonets stjärnbild. Lejonet råder över kungar. Särskilt den viktigaste stjärnan i Lejonet, Lejonets hjärta, Regulus, kungsstjärnan råder över kungen och hans funktioner.

Fordom fick endast kungar ta skatt. Detta förhållande har givit nerlag i evangelieboken flera söndagar under hösten. t ex 23 söndagen efter Trefaldighet, Evangelietexterna Matt. 22 *skattepenningen*, Matt. 17 *Jesus betalar skattepenningen*.

23 oktober, Hagel, nr 20: Mjölnearen och Odens jakt.

Sägner "Odens jakt" brukar vara daterad till december och jul. På stjärnhimlen handlar det om jägaren Arkas, som skjuter Stora Björn. Stora Björn ligger över Lejonet.

Stjärnbilden Stora Björn kunde också vara en galt. Odens jakt handlar om ett *sagodjur*, som blir skjutet av Oden och som smakar mycket bra (Galten).

6 november, Nöd, nr 21: Funteliten och hans moder.

Sagan handlar om en gumma, som ger sin son goda råd. Men då gumman olyckligt går ner sig i isen, vränger gossen dessa goda råd för att slippa hjälpa sin mor, så hon drunknar.

Sagan hör egentligen till Jungfruns stjärnbild. Jungfrun var Astraia, som i slutet av guldåldern, var den enda av gudarna, som stannat kvar på jorden. Hon var laggiverska och sågs på bergen, där hon förmanade den alltmer brottsliga mänskligheten, innan hon, som den sista av gudarna lämnade denna världen och for till himlen.

Sagan är ett blekt återsken av den laggivande gudinnan, Astraia. Stjärnbilden Jungfrun/Astraia håller en *våg* i handen. *Vågen* är symbol för rättvisan.

Sagans placering 6 nov erinrar om isläggningsen vid denna tid. Det heter i runstaven den 19 nov "halka".

23 nov, Is, nr 22: Två moderlösa barn.

Sagan är i fragment, men verkar överensstämma med Hans och Greta. Detta ger en påminnelse om att under Jungfruns stjärnbild tänkte man sig Guldåldern.

Guldåldern var den första tiden i människans historia, då jättarna styrde världen. I Rom kallades festen Saturnalia och firades den 17 december för jätten Saturnus. Under guldåldern fanns det oändligt med mat, men jättarna som styrde åt barn.

I sagan om Hans och Greta avspeglar sig detta så, att Jättens/häxans hus hade väggar och tak av pepparkakor. Barnen däremot fick se upp, då de kunde bli uppätta av jätten/häxan.

I den katolska världen har sagan givit nerslag den 28 dec, Menlösa Barns Dag, som firas till minne av Herodes barnamord.

Herodes lät döda alla gossebarn under två år och enligt Legenda Aurea t o m sina egna söner. Detta kan jämföras med Kronos-sagan. Jätten Kronos dödade och åt upp sina egna barn.

13 dec, År, nr 23: Om Häxan Sissa och hennes dotter kaptan Elin.

Detta är en saga om häxan Sissa, som var kunnig i skadetrolleri och fruktades av alla. Hon förföljdes, greps och skulle avrättas. Men häxan Sissa var så kunnig i sejd, att hon var omöjlig att döda. Hennes dotter kaptan Elin var av samma onda släkte.

Detta är den bild av Fröja som häxa, som man möter i Voluspa (vers 21) och även i folklivsarkivets folkloreuppteckningar. Fröja gick inte att döda enl Voluspa.

Fröja var hedendomens högsta gudinna.

Häxeriet går ända ner i senantiken och häxorna var militärt indelade. Detta förklarar, varför dottern hette kaptan Elin.

I sentida folklivsuppteckningar från Väst-Sverige återfinns flera uppteckningar, som visar att Lucia ansågs vara ond (Folkstro Lucia nr 108), att Lucia blev avrättad för sin ondska (Folkstro nr 27 och 130), att Lucia var förknippad med katter liksom Freja (Folkstro nr 161), att Lucia var svår att avliva liksom Sissa och Freja (Folkstro nr 269 och Voluspa vers 21) och att hon inte kunde dö (Folkstro nr 268).

Stjärnbilden Jungfrun och barnet¹⁰ är Skade och hennes båda barn Frej och Freja.

Likheten mellan Snorres Freja och folklivsarkivets Lucia är att hon är en häxa (nr 282), kunnig i sejd och skadetrolleri (nr 228), som var svår att avliva (nr 265) och att hon uppträdde med katter (nr 190 och nr 161)¹¹. Nummer inom parantes hänvisar till uppteckningar i Västsvenska folklivsarkivet.

Häxan Sissa och hennes dotter kaptan Elin motsvarar således Skade och hennes dotter Freja. En likhet är, att Freja bor i Sessrumnir, vilket kan jämföras med häxans namn Sissa.

---

¹⁰ Isis och Horos

¹¹ Jämför lussekatter vid julbaket.

Vid Lucia sjöng man "Ljusa, ljusa, morgonstjärna" (nr 244). Astrologiskt är morgonstjärnan Venus/Afrodite, som i Norden motsvarar Freja.

Vidare uppenbarar sig Freja som Lucia med katt. Att Freja uppträder med katter har jämförelsevis gamla anor. Freja på en vagn dragen av katter bör motsvara Kybele (= Jungfruns stjärnbild) sittande på en vagn dragen av lejon (= Lejonets stjärnbild).

21 dec, Idegran, nr 24: Ett Jaktäventyr.

Denna sägen är en parallell till nr 20 "Mjölaren och Odens jakt".

"Mjölaren och Odens jakt" handlar om den jagade, hos grekerna nymfen Helike eller björnhonan Kallisto, i Norden skogssnuvan.

"Ett Jaktäventyr" handlar om jägaren själv. Jägaren var Bootes, hos grekerna Ikaros, i Rom Venator och i Norden Oden. Stjärnbilden Bootes går upp i Jungfrun. Odens jakt är en julsägen.

11 jan, Perchta, nr 25: En Fattig torpare.

Detta är en saga om en fattig skogshuggare och hans många svältande barn. Mannen hittade en dag mat på en stor sten i skogen. Alla fick mat. Efter en tid avled mannens hustru. Efter ytterligare en tid kom en vacker prinsessa upp ur underjorden. Den fattige skogshuggaren gifte om sig med den vackra prinsessan.

Detta bör jämföras med guldåldern, då det fanns oändligt med mat i naturen. I Norden berättas det om Guldåldern (Vlspa), att gudarna då gifte sig och att kvinnorna kom från Jotunheim. Detta kvarlevde i folktron, då Annandag Jul var den vanligaste dagen för att gifta sig.

Maten i naturen skall jämföras med julens överflöd.

25 jan, Jul, nr 26: Personliga personalier vid tre gravar.

Runan Ilas/Jul avbildar en *skorpion*. Runans namn, Jul, erinrar om att julen fordom firades i slutet av januari. Jul hade här betydelsen en fest för de döda.

I dag betyder ordet jul både en fest för de döda och för guldåldern, enär julfesten flyttats till slutet av december och förenar sig med och överlagrar festen för guldåldern.

Skorpionen inrymmer Altaret. Här låg Helgrinden, som var ingången till Hel.

Vägen till dödsriket och dödsriket låg i Skorpionen. Tiden är januari - februari att jämföra med romarnas dödsgud, Februus, som givit namn åt månaden.

Enligt katolikerna plögade romarna den 2:e februari, Kyndelmässodagen, gå runt sina gravar med ljus. Runstaven har 2 febr en *ljusstake*.

10 febr, Sigil, nr 27: Blåsmässeepisteln.

Detta är en skämtsaga, som bl a beskriver Vintergatan med dess fallna kämpar, kallade "Särka regemente".

Vintergatan, som en vindväg, har givit namn åt dagens saga "Blåsmässeepisteln". Den tredje februari kallades förr Blåsmässa.

Runan Sigil betyder *ädelsten* och erinrar om Voluspa vers 65, Gimle, där ordet "gim" likaledes betyder ädelsten. Gimle var ett dödsrike för dygdiga människor.

19 febr, Tyr, nr 28: En Målarräkning.

Målarräkningen avser betalning för ett arbete utförda på ett altare. Jämförelsen blir, att Altarets stjärnbild uppgår i Skorpionen/Skytten.

7 mars, Bjarkan, nr 29: Tvärviggen.

Denna saga motsvarar sagan om Tummeliten, Grimm 45, vilken ligger på Bjarkan (Aarne nummer 700). En tvärvigg torde vara en väldigt liten man, ty han jämförs med en vigg = en yxa på tvären. Kring jul förekom daktyler och olika figurer, som var små som fingrar, t e x var tomten en tvärhand hög. Möjligen handlar det här om kentauren, som är en tvärhand hög (Kentauren=Skyttens stjärnbild). Kentaur finns i det germanska ordet hand *kent. Mickels tycks fullständigt ha glömt, att Tvärviggen är liten. Några bleknade motiv är gemensamma mellan Tvärviggen och Tummelitensagan. Tvärviggen klagar på maten liksom Tummeliten. Han skapar förgelse överallt. Nämnas kan motivet med Tvärviggens pengar och Tummelitens stöld av pengar, samt slutligen motivet med vargarna.

21 mars, Ech, nr 30: Sankte Per, Vår Herre och flickorna som skulle läsa.

Vid denna tid i mars skulle man sätta barnen i skola. Den 12 mars, Gregorius, avbildas i runstaven *ett hus*, vilket är ett skolhus. Gregorius den Store († år 604) var skyddspatron för skolor, elever och studenter. I den förkristna världen sköttes barnuppfostran av nornor. Så *husen* 13 och 17 mars i runstaven motsvarar Nornornas hus.¹²

6 april, Man, nr 31: Vår Herre och Sankte Per vandra på jorden.

Detta är en saga om hur Sankte Per och Vår Herre hjälper en mjölnare att bygga upp vattenverk och kvarnar. Sagan måste föras till Vattumannen, som sträcker sig halvvägs in i Stenbocken och spänner över 45° på himlen. Astrologen Laurentianus, Boll s 50, uppger, att floden Eridanos uppgår i Vattumannen. Stjärnbilden Eridanos skapar mjölnare och sådana som arbetar med vattenkvarnar, grek "Hydraletaurius".

20 april, Lag, nr 32: Jätten, som byggde Rydaholms kyrka.

Detta är en av många förekommande sägner om hur kända kyrkor är byggda av jättar. Den kändaste sägnen är den om Lunds Domkyrka, som byggdes av jätten Finn år 1149. Den hedniska förlagan är, hur en jätte byggde Asgård. Gudarna hade upprättat ett avtal med en jätte om att borgen måste vara färdig första sommardag, som infaller i slutet av april. Stjärnbilden är förkommen, men torde ha hetat Staden. Man kan jämföra med staden Rom, vars grundande firades i sista veckan i april (Ovid. Fasti).

10 maj, Ing, nr 33: Fem hustrur, som hade möte med Satan i skogen.

Detta erinrar om den i folktron gamla seden att göra pingstutflykter ut i skogen och till källor. Voluspa skriver om detta. "Ensam satte hon ute, när åldringen kom. Han band henne med blicken den bävsamme asen. Hvi frågen I mig, hvi fresten I mig. Allt vet jag Oden, var Du ögat gömde, i Mimes brunn den mäktas frejdade."

De fem kvinnorna träffar en man i skogen, som tröstar kvinnorna på allt vis. De skall inte löpa någon fara och han lovar dem nåd och förlåtelse. Prästen har följt efter och träder fram och frågar: "Vad synder kan Du förlåta?" Satan tog då en annan skepnad och blev i hast till en stor svart hund. Grunden i sagan är pingstbröllopet, hur den 10-åriga pingstbruden gifter sig i ett lekbröllop. Åldringen, den gamle, är Oden. Den unga flickan är i den antika sagokretsen Hebe, som ofta avbildas, då hon gifter sig med Herakles. Hebe var Vattumannens stjärnbild¹³.

25 maj, Odal, nr 34: Den snåla bondhustruns begravning.

---

¹² **12 mars.** *En påvemössa, stav, ris, bok, ett hus* Gregorius. *En kringla* bemärker alltsammans skoltiden, emedan de gamle nu gemenligen satte deras barn i skolan (C). *En karl med ris i handen* (C). St. Gregorius, *ris* (skoltukten) (St.). **17 mars.** *Ett kapell, Gertrud. Ett litet kapell eller kloster, bok* (abbadissan)

¹³ I Kalevala motsvaras detta av hur den unga flickan Aino skulle gifta sig med den gamle Väinemöinen.

Sagan handlar om ett spektakel, där en död gumma hade en dålig kista och ingen svepning. Då hon skulle begravas, hade de sluntit med fötterna och slagit sönder kistan. Två hade kommit ner i graven för att lägga ihop brädlapparna och foga in den döda lekamen, bäst de kunde. När pastorn kom, vägrade han kasta jord på kistan, medan församlingen sjöng tron. Pastorn sköt upp begravningen och bad dem, som sluntit med fötterna, att ta hem den döda igen och ansa om henne lite bättre.

Detta är en saga, som ligger under Vattumannen. Vattumannen var Kekrops, Atens förste kung, som införde begravningsseder.

10 juni, Dag, nr 35: Den fattige torparen.

Sankte Per och Vår Herre skänker den fattige torparen säd i alla bingar. Detta kan bara förklaras med stjärnbilden Vintergatan, som var en väg av säd och korn. Datumet 10 juni hänger samman med solståndet, som genom kalendariska försumligheter under tusen år i Italien till 1580-talet och i Sverige till 1750-talet förskjutits från 24 juni till 12 juni.

Solståndets förskjutning i kalendern påverkar inte det ursprungliga synsättet, att Väduren börjar med Midsommar den 24 juni.

24 juni, Fä, nr 36: De två konungabarnen och skeppet, som gick över både land och vatten. Hjälten Pelle bygger ett fartyg och får hjälp av Vår Herre och Sankte Per. Skeppet kunde segla över både land och vatten. Därefter seglar han i väg och låter hjältar med magiska egenskaper följa honom på färden.

Denna saga inrymmer två antika sagor den ena Jasons resa på skeppet Argo. Argo uppgår i Väduren och Jason hade alla Greklands hjältar ombord.

Den andra sagan, som igenkänns i sagan, är Andromeda-sagan. Pelles skepp far ut till en ö långt ut i havet. På ön befriar man en fången prinsessa. Andromeda uppgår i Väduren.

10 juli, Ur, nr 37: Lilla Britta, som blev bergtagen.

Bergtagningssägner är ofta daterade till sommaren. Hit skall således också föras Mickels nr 1 "De bergtagna barnen", fastän denna saga ligger utanför ordningen.

Astrologiskt var Bergshålan en stjärnbild i Väduren. I norska runstavar står 8 juli *håla, klippa*.

Under antiken bodde i denna håla kanske Hephästos, Okeanos, Morfeus och Thanatos.

Perseus går till en bergshåla, där monstret Gorgo, Medusa, huserade. Han närmade sig Gorgo gående baklänges med skölden som en spegel. Stjärnbilden Perseus uppgår i Väduren, liksom Gorgo/Medusa.

I nordisk folktro befolkas bergen av troll och jättar. För bergtagna människor är berget ett dödsrike. De är fångna, men kan komma loss, även om de efter fritagningen alltid förblir flegmatiska och underliga. I berget ligger gamla hjältar och sover såsom Karl den store, Didrik m fl.

I Voluspa 37 motsvarar bergshålan jätten Brimes gilleshall.

25 juli, Thurs, nr 38: Raskargod.

Detta är en berättelse om en gosse, som åkte över till trollet och stal dess dyrgripar, här guld och silver. Det är samma saga som Cederström nr 12, Pinkel och trollkärningens dyrgripar.

Motivet, då trollet dödar sina egna barn efter att ha förväxlat deras nattmössor, motsvarar

Aarne 327 B. Sagan motsvarar för övrigt Aarne nr 328. Gossen, som stjal jättens skatter, är Jack Bönstängeln (Aarne 328). Namnet Jack, samma som Jakob, pekar mot Jakobsdagen den 25 juli. Man trodde, att vägen till himlen var en stege, som var rest i Santiago da Compostela, Jakobs stege. Runstaven har också denna dag förutom *stegen* en *humleranka*. Humlerankan växer uppåt, symboliskt mot himlen, och skall jämföras med Jacks bönstängel. Vägen och dörren till himlen var Plejaderna.

10 aug, As, nr 39: Kärings dumme som, som skulle lära alla hantverk, och smeden, som lurade Satan.

Detta är en saga om en smed, Håkan, som gjorde ett avtal med Satan, att allt under 100 år skulle gå honom väl. Efter 100 år skulle han höra Satan till, om han inte kunde presentera ett arbete, som Satan gick bet på.

Efter 100 år kommer Satan och frågar: "Minns Du avtalet?". "Ja". sade Håkan och gick efter ett lispund svinahår. "Nu skall Du göra mig thörnska synålar av detta, så att ingen skraddare eller fruntimmer kan kassera en enda nål och inte får Du förstöra ett enda hår".

Satan tog hem svinahåren. Alla hans gesäller sattes till att arbeta, men det var förgäves. Ju mera de värmdes, bockade och skulle hugga ögon på nålarna, ju mer besatt blev det.

Satan motsvarar den nordiske Nidhögg, som råder över dödsriket Nastrand, som är Plejaderna. Denna stjärnbild har kallats Svinahår (Roscher VI:943).

24 aug, Red, nr 40: Fragment

Denna saga är alldeles för kort för att erbjuda några som helst jämförelser.

8 sept, Cen, nr 41: Bussenkis trollödaren.

Bussenkis var musikern, som blev kungens hovkapellmästare. Då prinsessan blev förälskad i Bussenkis, blev han kastad i fängelse. Han lyckades rymma och for till Grönland och befriade en prinsessa och hennes bror. På vägen till Grönland råkar man på en stor sjöorm, som Bussenkis lyckas frälsa från trollen. Sjöormen visar sig vara en förtrollad prins.

Bussenkis bör jämföras med Olympens musiker Apollon, som var en av tvillingarna i stjärnbilden med samma namn.

23 sept, Gåva, nr 42: Den uppfyllda spådomen.

Sagan är fragmentarisk, men handlar om en viss spådom, som vilade över en gosse.

Spådomen gick nästan i uppfyllelse. Föräldrarna hade uppsökt spåkvinnor. Här kommer jämförelsen med nornor in. Nornor bestämde varje mans öde. Det fanns goda och onda nornor och spådomarna blev därefter.

Stjärnbilden är här de tre Chariterna eller Gratierna, som uppgår i Kräftan. De kan genom tretalet och såsom ödesgudinnor jämföras med grek horer och moirer, i Norden nornor.

7 okt, Vån, nr 43: Sankte Per och den härsklystna änkan.

Det finns ingen säker jämförelse med denna saga.

23 okt, Hagel, nr 44: Denna saga handlar om hur Sankte Per tog in hos en smed för att reparera sin vagn och sko sin häst. Stjärnbilden är här Karlavagnen, som kallats Sankte Pers vagn¹⁴ och i Tyskland Peterswagen, (Westfalen). Karlavagnen uppgår bl a i Lejonet.

---

¹⁴ Alla stjärnbilder - Hans Carling, Vintergatan nr 83.

